

Využitie GIS pri simulácii lesných požiarov

L. Halada, P. Weisenpacher

Ústav Informatiky

Slovenská Akadémia Vied

Lesné požiare v národnom parku Slovenský raj 1994-1998

Rok	Počet požiarov	Zhorená plocha (ha)	Celková škoda (mil. Sk)
1994	5	1.59	60.0
1995	3	3.50	183.9
1996	5	2.37	33.6
1997	-	-	-
1998	3	62.40	33.3
Celkovo	16	69.86	310.8

Ciele počítačovej simulácie požiarov

- **Simulácia aktívnych požiarov** - podpora rozhodovania, optimalizácia rozmiestnenia hasiacich prostriedkov
- **Simulácia hypotetických požiarov** – skúmanie možností potlačenia hypotetických požiarov za rôznych meteorologických podmienok

Zákony zachovania

Species

$$\frac{\partial}{\partial t}(\rho Y_l) + \frac{\partial}{\partial x_i}(\rho Y_l u_i) = \frac{\partial}{\partial x_i}[(\rho D)_l \partial_i Y_l] + W_l$$

Mass

$$\frac{\partial \rho}{\partial t} + \frac{\partial}{\partial x_i}(\rho u_i) = 0$$

Momentum

$$\frac{\partial}{\partial t}(\rho u_i) + \frac{\partial}{\partial x_j}(\rho u_i u_j) = -\frac{\partial p}{\partial x_i} - \rho \frac{\partial \varphi}{\partial x_i} + \frac{\partial \tau_{ij}}{\partial x_j}$$

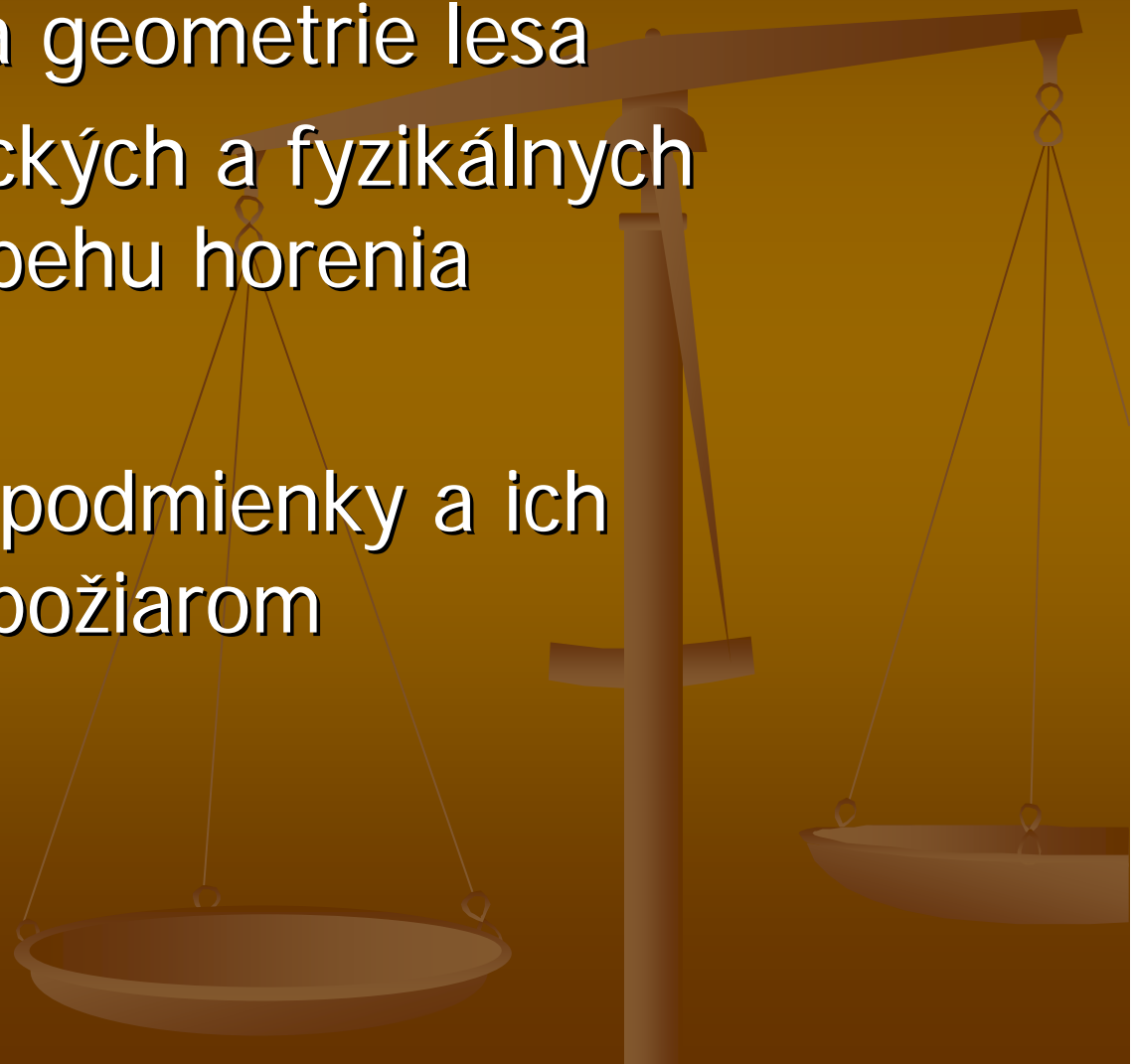
Energy

$$\frac{\partial}{\partial t}(\rho e) + \frac{\partial}{\partial x_i}(\rho e u_i) = \dot{q}_V - \frac{\partial}{\partial x_i}(p u_i) + \frac{\partial}{\partial x_i}(\tau_{ij} u_j) - \frac{\partial q_i}{\partial x_i},$$

where ρ is the density, Y_l is the mass fraction of species l , u_i is the velocity, D_l is the diffusion coefficient of species l , W_l is the production rate of species l per unit volume, p is the pressure, $-\partial\varphi/\partial x_i$ is the acceleration of gravity, τ_{ij} is the viscous stress tensor, e is the energy per unit volume, $\dot{q}_V$ is the heat release rate per unit volume, q_i is the heat flux, $i = 1, 2, 3$.

Príčiny komplikovanosti problému

- Zložitá štruktúra geometrie lesa
- Zložitosť chemických a fyzikálnych procesov v priebehu horenia
- Turbulencia
- Meteorologické podmienky a ich previazanosť s požiarom

Klasifikácia simulačných modelov

- **Celulárne automaty** – mriežka zložená z buniek, pravidlá pre ich vznietenie
  - **Eliptické modely** – spojité 2D kontinuum, Huygensov princíp
  - **Semiempirické modely** – zachovanie energie, laboratórne experimenty
  - **Fyzikálne modely** – zákony zachovania
-

Rothermelov model

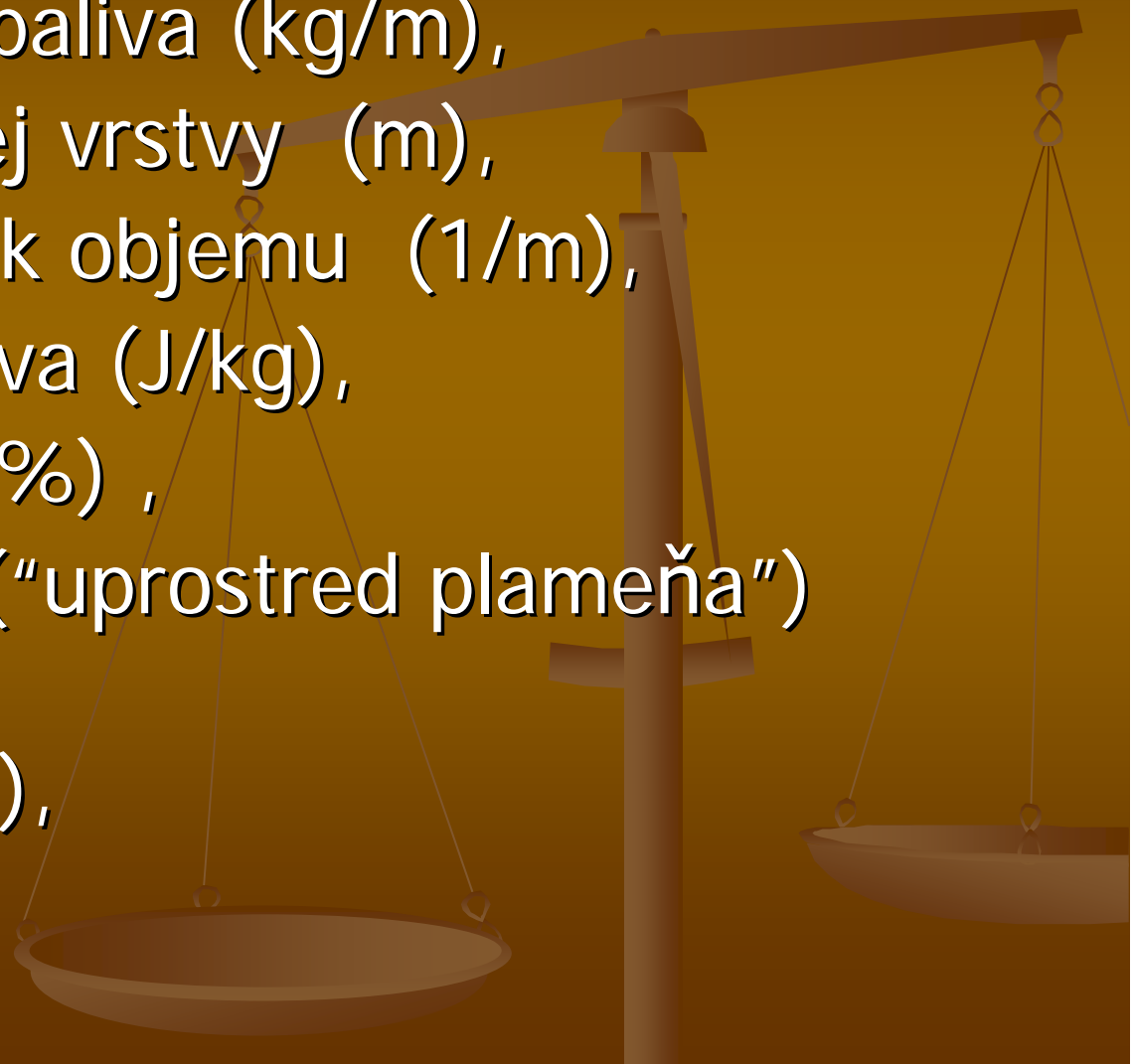
Rýchlosť stacionárneho šírenia povrchového požiaru

$$\vec{R} = \frac{I_R \pi (1 + \vec{\Phi}_W + \vec{\Phi}_S)}{\rho_b \varepsilon Q_i}$$

R je rýchlosť šírenia, I_R je reakčná intenzita, t.j. tepelná produkcia na jednotkovú plochu v hlavnej línii požiaru, π je pomerná časť tepelnej produkcie, ktorá spôsobuje šírenie tepla a vznietenie paliva, $\vec{\Phi}_W$ je faktor zodpovedajúci vplyvu vetra, $\vec{\Phi}_S$ je faktor zodpovedajúci vplyvu sklonu svahu, ρ_b je hustota paliva, ε je pomer množstva paliva podieľajúceho sa na horení k celkovému množstvu paliva a Q_i je teplo, ktoré je potrebné dodať na vznietenie jednotkového množstva paliva.

Parametre paliva potrebné na výpočet

- Plošná hustota paliva (kg/m),
- Hrúbka palivovej vrstvy (m),
- Pomer povrchu k objemu ($1/\text{m}$),
- Výhrevnosť paliva (J/kg),
- Vlhkosť paliva ($\%$),
- Rýchlosť vetra ("uprostred plameňa") (m/s),
- Sklon svahu ($\%$),

Veličiny obsiahnuté v palivovom modeli

- Plošná hustota 1 hod. odumretého paliva (priemer 0.0-0.635 cm)(t/ha)
- Plošná hustota 10 hod. odumretého paliva (priemer 0.635-2.54 cm) (t/ha)
- Plošná hustota 100 hod. odumretého paliva (priemer 2.54-7.62 cm) (t/ha)
- Plošná hustota živého bylinného paliva (bez ohľadu na priemer) (t/ha)
- Plošná hustota živého drevitého paliva (bez ohľadu na priemer) (t/ha)
- Pomer povrchu k objemu odumretého paliva (1/cm)
- Pomer povrchu k objemu živého bylinného paliva (1/cm)
- Pomer povrchu k objemu živého drevitého paliva (1/cm)
- Hrúbka palivovej vrstvy (cm)
- Medzná vlhkosť vznietenia (%)
- Výhrevnosť odumretého paliva (J/kg)
- Výhrevnosť živého paliva (J/kg)

Model korunového požiaru (Van Wagner)

- Prah vzniku korunového požiaru

$$I_0 = (0.01CBH (460 + 25.9M))^{3/2}$$

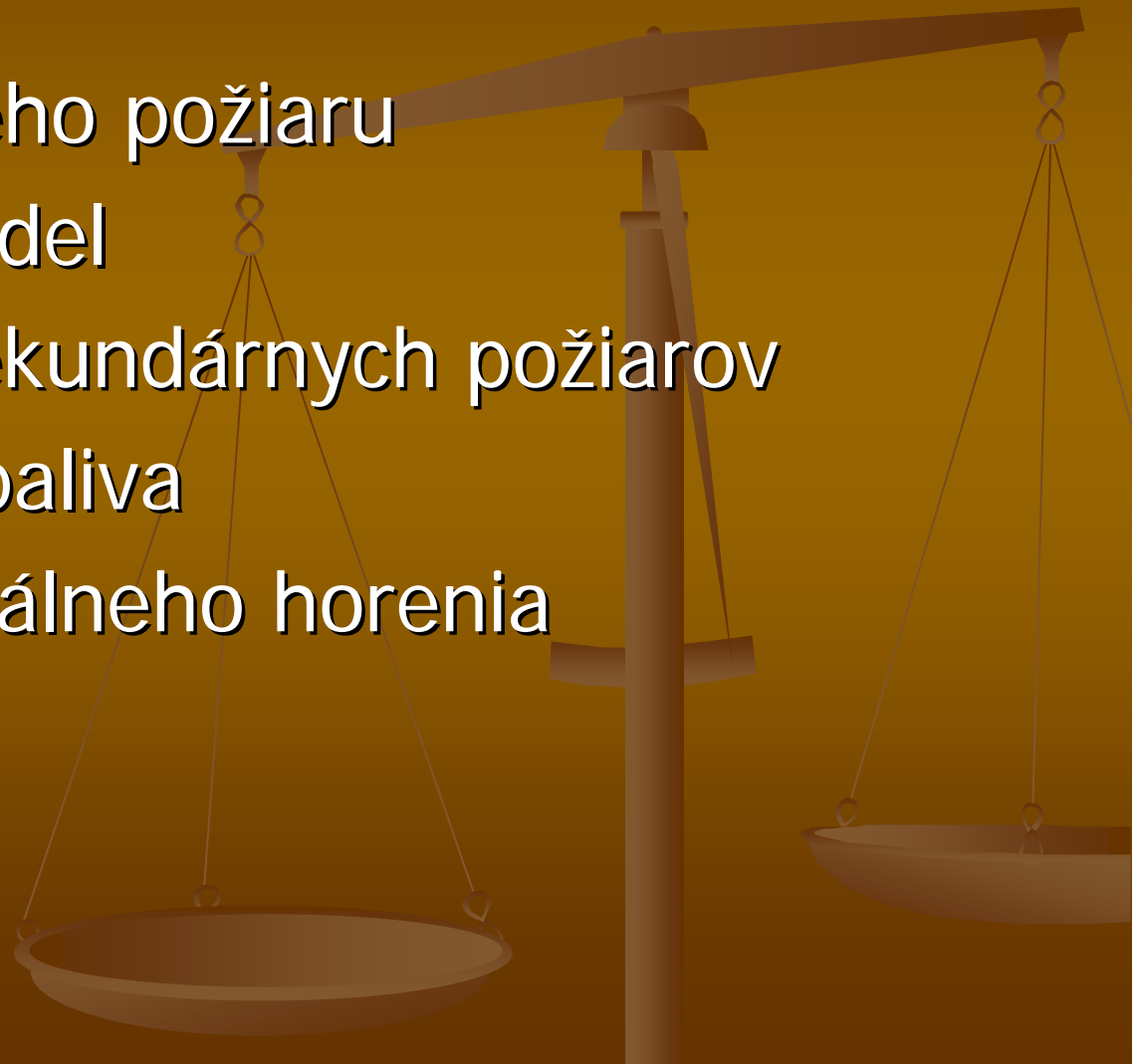
- Prah vzniku aktívneho korunového požiaru

$$RAC = 3.0 / CBD$$

CBH je výška umiestnenia základne koruny nad povrchom zeme,
M vlhkosť koruny,
CBD je hustota paliva v korune.

Niektoré dodatočné modely pre simuláciu lesných požiarov

- Model korunového požiaru
- Akceleračný model
- Model vzniku sekundárnych požiarov
- Model vlhkosti paliva
- Model postfrontálneho horenia

GIS vstupy potrebné pri simulácii

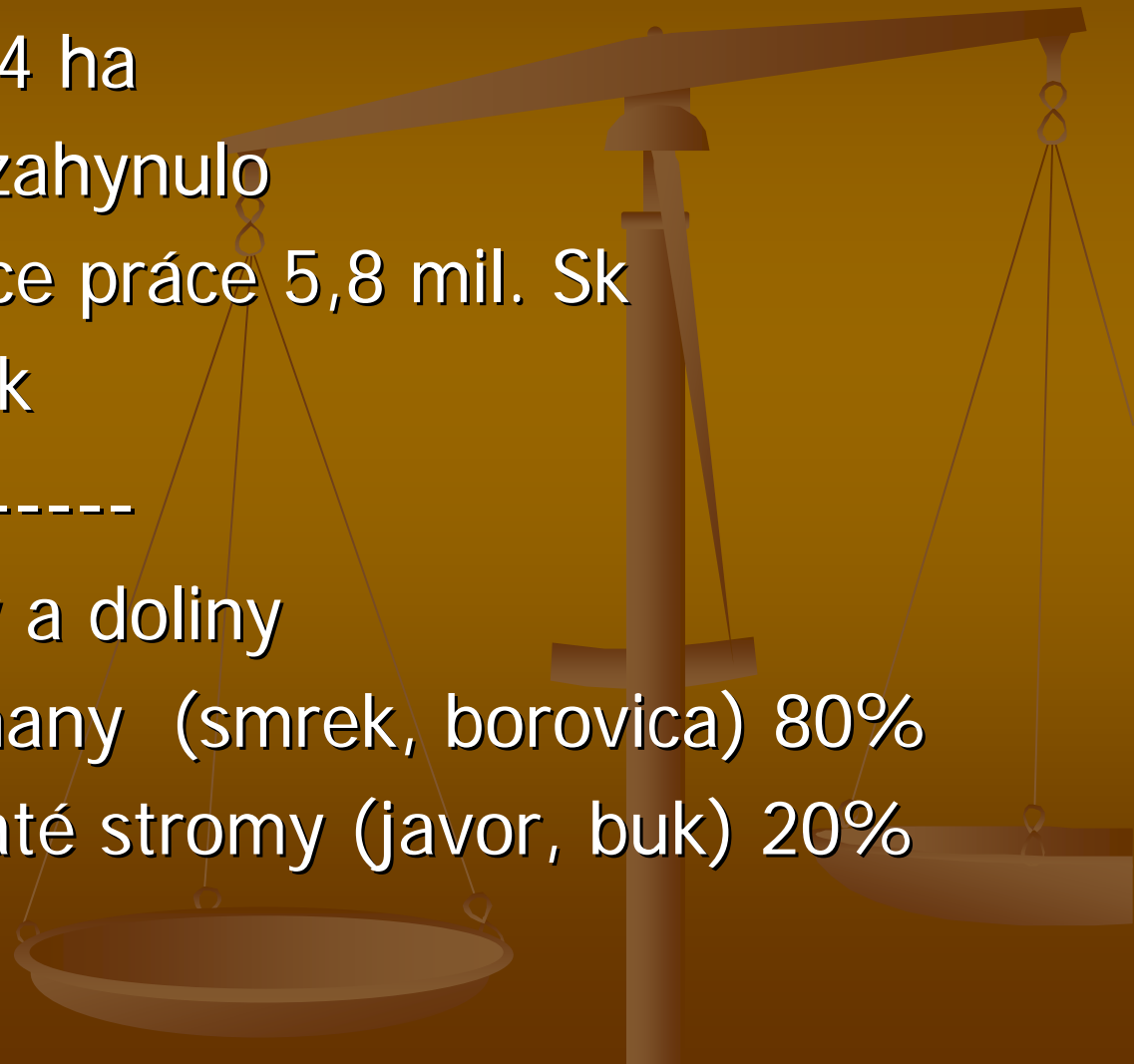
Veličina	Jednotka	Využitie
Nadmorská výška	m	Korekcia meteorologických údajov pre dané miesto
Sklon svahu	stupeň, %	Priamy vplyv na rýchlosť šírenia požiaru, výpočet vplyvu slnečnej radiácie na vlhkosť paliva
Aspekt	stupeň	Výpočet vplyvu slnečnej radiácie na vlhkosť paliva
Palivový model		Popis fyzikálnych parametrov paliva
Pokrytie koruny	%	Zatienenie paliva korunami použité pri výpočte vlhkosti, výpočet korekcie rýchlosti vetra vo výške povrchového paliva
Výška koruny	m	Výpočet korekcie rýchlosti vetra vo výške povrchového paliva
Výška základne koruny	m	Rýchlosť korunového požiaru
Hustota paliva koruny	kg/m ³	Rýchlosť korunového požiaru

Lesný požiar v Národnom parku “Slovensky raj” 23.10.2000

- Zhorená plocha 64 ha
- 6 dobrovoľníkov zahynulo
- Náklady na hasiace práce 5,8 mil. Sk
- Škody 356 mil. Sk

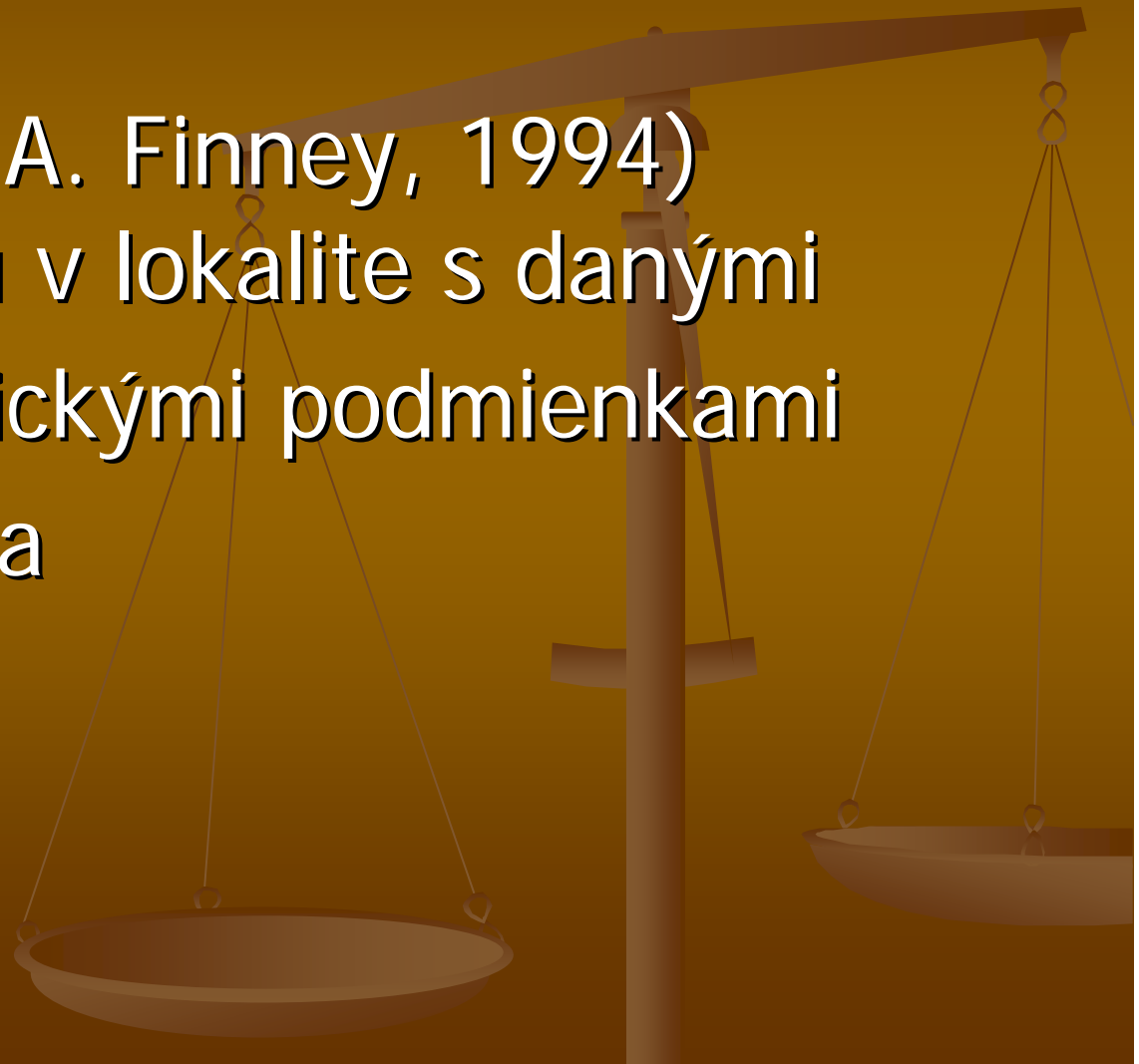
- Topografia: vrchy a doliny
- Vegetácia : ihličnany (smrek, borovica) 80%
listnaté stromy (javor, buk) 20%

Simulátor lesných požiarov FARSITE (Fire Area Simulator)

FARSITE, (M. A. Finney, 1994)
šírenie požiaru v lokalite s danými

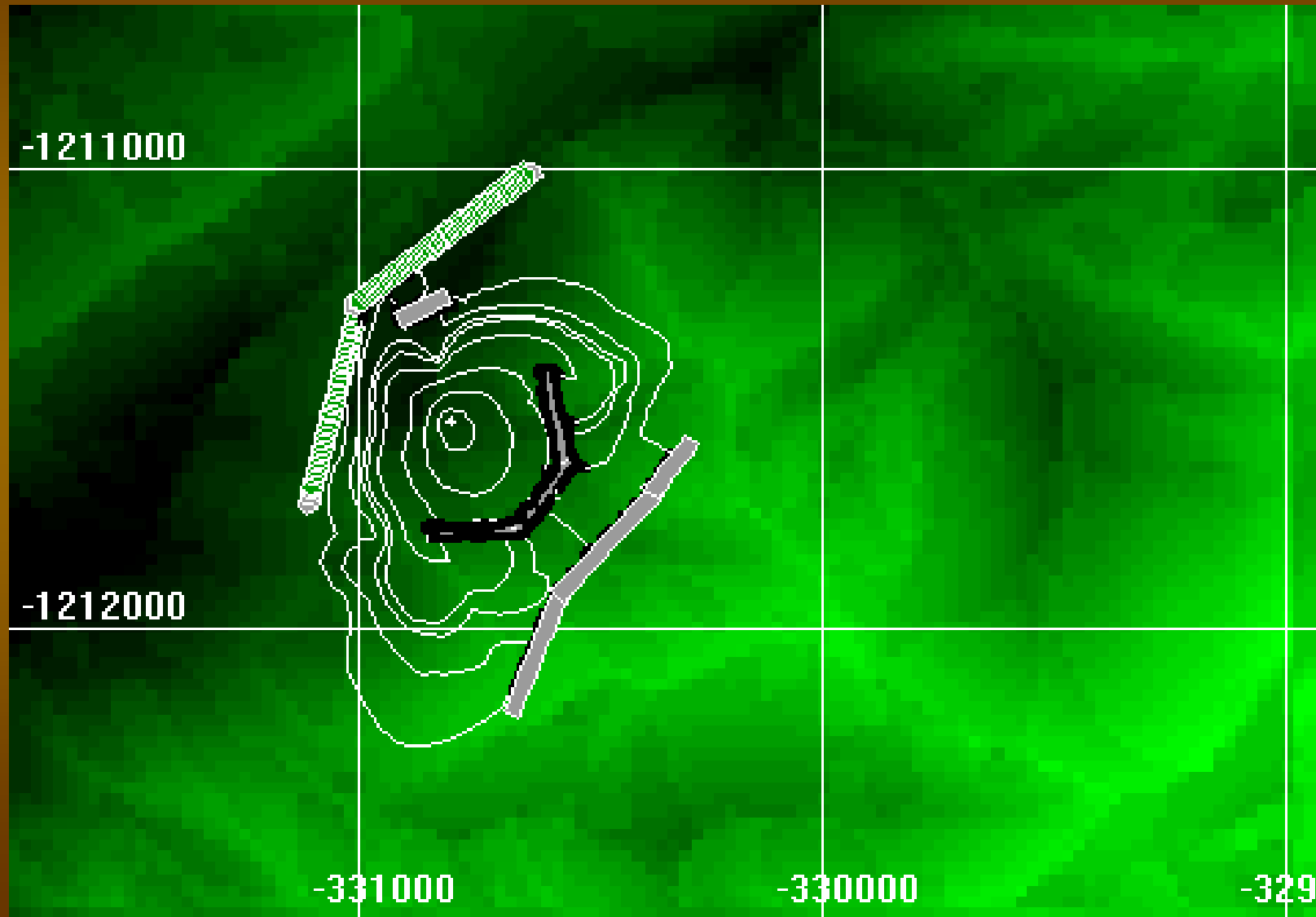
- meteorologickými podmienkami
- typom paliva
- topografiou

Vstupné údaje simulácie

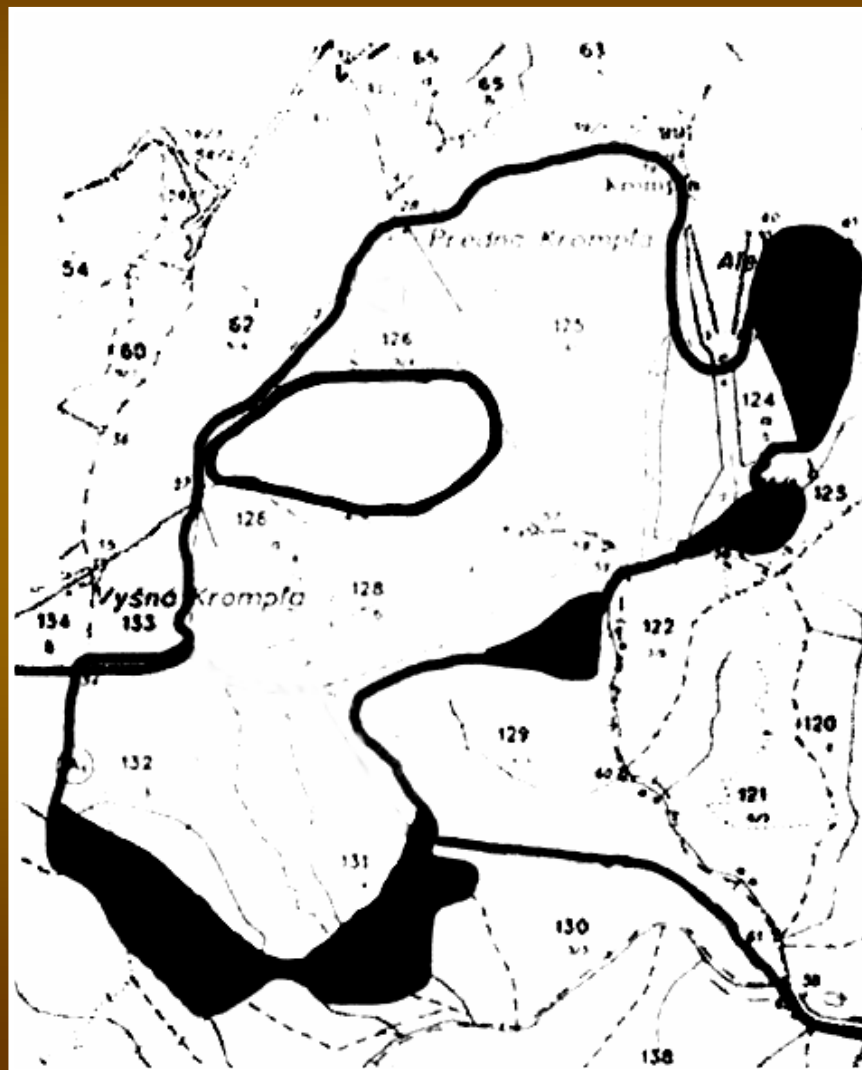
- Reálne údaje pre topografiu (nadmorská výška, sklon svahu a aspekt) and pokrytie koruny
- NFFL (Northern Forest Fire Laboratory - Rothermel, 1972; Anderson, 1982) model #5, modifikovaný
- Meteorologické údaje pre vietor, teplotu a vlhkosť vzduchu – stanice Poprad a Telgárt

Simulovaný priebeh požiaru

Reálny vývoj požiaru

KONIEC

Ďakujem za pozornosť